

MAKT OCH RÄTT

I DET OCKUPERADE TYSKLAND

NÅGRA SYNPUNKTER AV EN TYSK ANTINAZIST

Av redaktör ERNST PFLEGING, Sundbyberg

I.

SOM den tyska nationalsocialismens främsta kännemärke under de tolv diktaturåren framträdde det fullständiga åsidosättandet av rättsstaten och upphävandet av folksuveräniteten. Alla maktbefogenheter förenades i handen på en från varje förbindelse med hävd, lag och rätt löst »Führer», som efter mönster av den romerske *princeps legibus solutus* ryckte till sig rikshöghetens samtliga befogenheter såväl inåt som utåt. Bortfallet av ledarens person och i ännu högre grad utplånandet av själva ledarinstitutionen måste därför nödvändigtvis göra den fortsatta giltigheten av de av honom usurpatoriskt tillvaratagna tyska suveränitetsrättigheterna tvivelaktig. Frihet inåt och oavhängighet utåt stå i ett olösligt sammanhang med varandra. Detta konstaterande gäller även för ett framtida tyskt demokratiskt statsväsen, som utan att ha återvunnit sin nationella oavhängighet icke kan skapa garantier för de mänskliga och medborgerliga rättigheterna. Det har nu gått ungefär ett halvt år sedan den nationalsocialistiska terrorregimen slogs sönder genom de förenade stormakternas samlade militärkraft. De som med detta fall förknippade en förhoppning om rättsstatens återupprättande och ett frigörande av de demokratiska krafterna i Mellan-Europa, måste dock konstatera att dessa förhoppningar hittills visat sig bedrägliga. Hitler är borta, men hans anda och hans metoder ha på mångahanda sätt överlevt honom.

För närvarande finns det på det hittillsvarande tyska rikets område ingen statsbildning, som existerar i kraft av inhemsk tysk rätt. Det finns varken en tysk stat med fixerade gränser eller ett tyskt folk som rättssubjekt. Förgäves söker man efter en ens tillnärmelsevis legitim lagstiftningsinstans eller efter någon som

helst medborgerlig rätt för den enskilde tyske medborgaren. Den politiska och religiösa friheten är i bästa fall nominell. Legala myndigheter, som skulle kunna i lagliga former tillvarataga den hävdvunna rätten, saknas fullständigt. Den faktiska ställning, i vilken land och folk i Tyskland blivit försatta genom ockupationen, ligger rent av några grader under en kolonis. Detta »det fullständiga nederlagets territorium» förvaltas för närvarande enligt fyra olika system av oinskränkt maktutövning av fyra ockupationsmakter i fyra från varandra skilda zoner. I stället för en enhetlig allierad militärregering, som blott finns på papperet, är i varje ockupationszon en speciell militärregering från respektive ockupationsmakt i verksamhet. Även i ekonomiskt hänseende har det hittills icke varit tal om en enhetlig behandling av Tyskland. Ockupationszonernas gränser äro svårare att passera än de flesta andra gränser i världen. Vid Potsdamkonferensen gjordes ett försök att införa en viss enhetlighet i fyrzonsystemet. Redan idag kan man fastslå att detta försök misslyckats. Potsdambeslutet har ej satts i funktion ens av sina upphovsmän. Bristen på resultat vid utrikesministerkonferensen i London har vittgående följder även för de besatta tyska områdenas ställning. Fyrzonsystemet tenderar att omvandlas och förenklas till ett tvåzonsystem, varvid emellertid avspärrningen mellan zonerna erhåller ännu skarpare konturer. Existensen av ett svagt »samarbetsorgan» mellan de allierade makterna i Berlin får ej undanskymma denna utvecklingslinje. Västmaktsenklaven i Berlin kan blott bestå, så länge Sovjetmakten finner det lämpligt. Berlin torde ha spelat ut sin roll som Tysklands huvudstad.

Regimen i den av sovjettrupperna besatta zonen skiljer sig uppenbarligen på ett grundläggande sätt från administrationen i de övriga ockupationszonerna. I öster användas principiellt och fullkomligt ohöljt den *politiska* ockupationens metoder med yttersta hårdhet. I Berlin och andra städer i Sovjets maktområde återupprättades redan i ockupationens första stadium det kommunistiska partiet. Sedermera medgav man de övriga antifascistiska partierna en strängt övervakad och dirigerad verksamhet. Radio och teater ställdes i tjänst hos en ganska entydig propaganda. De civila myndigheterna i landskommunerna, städerna och provinserna till-sattes av sovjetmakten. I Sachsen och Thüringen äro s. k. landsregeringar, sammansatta av sovjetsympatisörer, i verksamhet. Olagliga »socialiseringsdekret», liksom domar av s. k. folkdomstolar, om vars sammansättning och rättsbasis ingen vet någonting,

utgöra tillräckliga bevis för hur denna speciella form av »folkdemokrati» är beskaffad. Efter mönstret av tidigare kommunistiska »enhetsfrontaktioner» ha de tillåtna partierna förenats i en antifascistisk kartell, vars uppgift består i att verkställa ockupationsmaktens åtgärder mot den tyska befolkningen. Jämte kommunisterna finnas i sovjetzonen det socialdemokratiska, det liberaldemokratiska och det kristligt demokratiska partiet. Partierna skilja sig dock avsevärt från sina broderpartier i de av västmakterna besatta zonerna. Berlins socialdemokrater ha på sista tiden visat vissa självständighetstendenser gentemot det kommunistiska förmynderskapet, ehuru deras frihet är ytterst begränsad. De av Sovjet tillåtna tyska fackföreningarna ha föga likhet med de tidigare socialdemokratiska och kristliga fackföreningarna. De uppträda under den politiska beteckningen »Antifaschistische Aktion» och få över huvud taget icke befatta sig med fackliga uppgifter, såsom t. ex. med löne- och arbetsfrågor. De i Tredje Riket upplösta arbetsgivarorganisationerna ha hittills icke alls blivit tillåtna igen. För avslutande av kollektivavtal saknas alltså bägge parter, såväl verkliga fackföreningar som organiserade arbetsgivare. För närvarande ha samtliga arbetsförhållanden mer eller mindre karaktären av tvångsarbete, även om man helt bortser från eventuella deportationer österut. Den tyska befolkningen, i synnerhet arbetarklassen, förhåller sig enligt tidningsuppgifter att döma tämligen reserverad gentemot dessa uppkonstruerade organ för »antifascismen». Långt mera än för dessa politiska bubblor intresserar man sig idag i Tyskland för bostads-, närings- och epidemiskyddsproblemen, liksom för den brännande frågan vad som skall ske med de miljoner människor, som förjagats från de tyska östprovinserna, samt med krigsfångarna och de föräldralösa barnen. Medan dessa jätteproblem pocka på sin lösning anta de s. k. antifascisterna »enhälliga» resolutioner, i vilka ockupanternas välgörenhet prisas samt avindustrialiseringen och massdeportationerna utmålas som demokratiska befrielseåtgärder.

Nyligen har den ryska ockupationsmakten övergått till att av egen maktfullkomlighet utnämna en »tysk regering», rättare sagt en av tyskar sammansatt central hjälpreda i ockupationsregeringens händer. »Regeringen» omfattar elva departement, vilka äro underordnade motsvarande avdelningar av den sovjetryska militärregeringen i Berlin. Tillvägagångssättet motsvarar ganska exakt det system, som använts av nazisterna i Holland och Belgien. I spetsen för vart och ett av dessa departement står en departe-

mentschef, som motsvarar den nazistiska förra »generalsekreteraren» i Nederländerna. Den publicerade personlistan visar, att kommunisterna och de med kommunisterna sympatiserande »antifascisterna» sätta sin prägel på denna »tyska» marionettinstans. Även om detta organs faktiska inflytande är minimalt, utgör det dock ett karakteristiskt drag i den metod, som sovjetmakten i motsats till de övriga ockupationsmakterna har valt vid förvaltningen av sitt ockupationsområde. Potsdambesluten ha därigenom på ett demonstrativt sätt lagts ad acta. Mellan östra och västra Tyskland öppnar sig en djup klyfta, som hotar att bli allt bredare.

*

Annorlunda än i öster förlöpte utvecklingen i de av västmakterna kontrollerade ockupationszonerna. Här förhöllo sig ockupationsmakterna till en början överhuvud taget avvisande till varje som helst försök att frigöra det politiska livet ur den förlamning, som efter Tredje Rikets uppkomst hade hindrat varje självständig politisk meningsyttring. Existerande rudiment av lokala demokratiska organ förbjödos av ockupationsmyndigheterna; ofta gick man så långt, att man bibehöll eller t. o. m. återinsatte de forna nationalsocialistiska ämbetsmännen. Först för en tid sedan har denna negativa hållning genomgått en väsentlig förändring. För att överhuvud taget kunna uppehålla den nödvändigaste civilförvaltningen började man nybesätta de tyska kommunala förvaltningsämbetena. Sålunda utnämndes av de engelska och amerikanska militärregeringarna därtill hågade personer till borgmästare, lantråd och regeringspresidenter, utan att därvid — såsom i den sovjetryska zonen — kommunisterna bereddes företräde. Någon som helst rättsbasis för dessa personers verksamhet förefinnes emellertid ej. Huruvida de åtnjuta ortsbefolkningens förtroende är för det mesta oklart. Såsom upptakt till redemokratiseringen måste denna metod i varje fall sägas vara föga lämplig. Efter någon tid grep denna betänkliga praxis även över på de administrativa »mellaninstanserna», d. v. s. den tyska provins- och delstatsförvaltningen. I de tidigare preussiska provinserna insattes s. k. »Oberpräsidenten» och i delstaterna uppstodo genom ockupationsdekret till och med fullständiga »regeringar». Även här frågade ockupationsmakten icke efter utnämningarnas rättsliga grundval; personvalet träffades icke med hänsyn till i vad mån kandidaterna åtnjöto befolkningens förtroende utan endast på

grundval av vederbörandes förmåga att efterkomma ockupanternas fordringar. Även om en del av de så till ämbete och värdighet befordrade personerna må vara besjälade av lofvärda avsikter, bär dock flertalet av dessa ockupationsmakternas tyska redskap alltför tydligt anpassningarnas signatur. Detta är så mycket olyckligare, som man på dessa »regeringar» utan rättsgrundval och utan folkförtroende numera även lägger uppgifter, som hittills varit centralt reglerade.

Ännu mera tvivelaktig är ockupationsmaktens nybildning av tyska delstater, såsom för någon tid sedan det s. k. Gross-Hessen. En sådan territoriell nybildning, hur riktig och förnuftig den än må vara i det konkreta fallet, bör principiellt vara en inre tysk angelägenhet. Det är visserligen mycket angeläget att det preussiska förvaltningssystemet brytes, men om denna nyordning skall kunna ha bestånd, måste den genomföras av tyskarna själva. Ett särdeles olyckligt grepp om lösningen av de territoriella problemen hade amerikanarna till en början i Bayern, där de befrämjade en rent separatistisk rörelse. Experimentet blev ett fullständigt fiasko. Huruvida den nya bayerska regeringen under ledning av socialdemokraten Hoegner kommer att bli bestående är än så länge rätt oklart; här tycks man dock vid utnämningen ha fäst åtminstone något avseende vid folkmeningen.

På sista tiden ha engelsmännen och amerikanarna tydligen fått klart för sig, att en förvaltningsapparat, som uppstått genom tvångsartad utnämning ovanifrån, ej arbetar särskilt effektivt. Denna insikt har resulterat i en påtaglig omsvängning; tyvärr dock blott en halv vändning. Man beslöt sig således för att upprätta en »lokal självförvaltning». Bildandet av politiska partier tilläts, fastän med många förbehåll. Om de föreliggande tidningsuppgifterna äro riktiga, gå bestämmelserna ut på att i varje landsområde ett stort antal lokala småpartier kunna få inregistreras. Dessa lokalpartier skola därefter småningom Orts- och distriktsvis sammanfattas till enheter, varvid ockupationsmakten i varje enskilt fall stadfäster och fortlöpande kontrollerar program, medlemskap och ledning. Det kan i hög grad sättas i fråga, om man kan återuppväcka de demokratiska rörelserna genom ett sådant reglementerande.

Om man får tro ett meddelande från general Eisenhowers högkvarter skall upprättandet av den planerade lokala självförvaltningen föregås av val. För detta ändamål har man gett de

nyttillsatta tyska ämbetsmännen i uppdrag att utarbeta nya valbestämmelser. I stället för att gripa tillbaka på de ännu rättsgiltiga vallagarna för de tyska delstaterna från tiden före Hitler, låter man ockupationsmaktens utan rättsgiltigt uppdrag verksamma tjänstemän utfärda bestämmelser om huru valen skola förrättas. Så uppstår faran för en rättsvidrig valfars, som blott försvårar återvändandet till demokratin. Det är nu en gång omöjligt att på ockupationsmaktens direkta eller indirekta uppdrag sätta en verklig självförvaltning i verksamhet. I det oerhörda nödläge, i vilket det tyska folket befinner sig, kommer det med all säkerhet att tillbakavisa hela denna artificiella demokratisering, antingen med förbittring eller med apati.

En annan mycket betänklig sak är insättandet av domare och justitieämbetsmän genom ockupationsmakten. Till och med advokater och läkare har man på sina håll avfordrat edsförbindelse till ockupationsmakten! Återupprättandet av verkliga fackföreningar i den av västmakterna ockuperade zonen låter hittills också vänta på sig. Skillnaden gentemot sovjetzonen består endast däri, att vad man kallar »fackföreningar» i väster icke ledes av kommunisterna; några som helst befogenheter att befatta sig med löne- och arbetsfrågor ha dessa sammanslutningar här lika litet som i den ryska zonen.

En egenartad vändning har på sista tiden förvaltningspraxis tagit i den franska ockupationszonen. För delstaten Baden utsågs en tysk civilförvaltning, vilken uppenbarligen är av opolitisk karaktär och består av några departementsämbetsmän jämte de ledande befattningshavarna inom en rad statliga verk sådana som järnvägsstyrelsen, posten, arbetsförvaltningen m. fl. Här har man tydligen sökt undvika den politiska ockupationens metod. Den franska militärförvaltningen, som i övrigt just inte brukar utmärka sig genom särdeles stor humanitet, är likväl hittills den enda allierade ockupationsmyndighet, som i denna viktiga punkt respekterar Haagkonventionen och inskränker sig till att upprätthålla en rent militär ockupation.

Den angloamerikanska ockupationen måste däremot alltjämt betraktas som *politisk* ockupation, visserligen utan klar linje och på ett stadium av ständigt experimenterande. Tendenser till en riktigare uppfattning av problemställningen i Tyskland förefinnas såväl i England som USA, men de ha ännu icke förmått ge den avgörande vändning, som är av nöden.

Om man bedömer den situation, som inträtt i Tyskland efter führerdömets undanröjande, från den *förnazistiska* tyska statsrättens synvinkel, kan det icke råda något tvivel beträffande landets rättsstatus. *Weimarrepublikens riksförfattning* är nu som förr att anse som den tvivelsutan genom folkviljan tillkomna, i laga ordning fastställda och alltjämt giltiga grundlagen för den tyska nationen. De åtgärder, som den usurpatoriska hitlerregimen företagit, ha icke kunnat ändra något härutinnan. Lika litet kan en aldrig så välmenande eller nitälskande ockupationsmakt av egen maktfullkomlighet direkt eller indirekt påtvinga det tyska folket en rättsgiltig ny författning. Den kommande statliga rekonstruktionen måste försiggå på den grund, som är given av den tyska rättstraditionens kontinuitet, och i enlighet med den de jure alltjämt intakta riksförfattningen. Detta behåller sin fulla giltighet även om man inte vill erkänna den kommande tyska statens identitet med det tyska rike, som under Preussens ledning framstrungit ur Nordtyska förbundet. Rättens kontinuitet överlever växlingarna i statens yttre, rent territoriella gestaltning. Alla organ, som uppstå i nuvarande övergångsskede, kunna försvara sin interimistiska verksamhet blott i den mån denna syftar till att låta de författningsmässiga institutionerna åter träda i funktion. Blott på detta sätt kan sedermera *ny* rätt skapas i laga ordning, och blott på detta sätt kan de obestridliga bristerna i själva författningen hävas genom författningsändrande lagstiftning.

De hinder, som i den aktuella tragiska situationen ställa sig i vägen för rättsstatens återupprättande i Tyskland, äro av två slag. Å ena sidan växa dessa hinder fram ur det tillstånd, vari hitlerdiktaturen lämnat Tyskland. Misshushållningen under en tolvårig, hänsynslös våldsregim har utan tvivel angripit rättsordningens substans. Det allmänna rättsmedvetandet är rubbat och svåra deformeringsymptom ha kommit till synes i den samhällsliga strukturen. Den personella reserven för statens återuppbyggande har reducerats genom terror, krig och underlåten eller försämrad utbildning av återväxten. Dessa svårigheter skola icke underskattas. Men det är icke desto mindre absurt att påstå, att det stora arvet från en tusenårig historia och tradition helt skulle ha förspillts under en tolvårig mardröm. Allt talar för att den rot, varur nytt liv kan spira upp, i allt väsentligt förblivit ofördärvad. Den förvirring, som hitlerregimen lämnat efter sig på

rättens och förvaltningens område, kan blott hävas genom energiska och omedelbara åtgärder för återupprättandet av en inhemsk *tysk* regering. Demokrati och rättsstat kunna icke framväxa i skyddet av främmande bajonetter.

Den andra kategori av hinder, som stå i vägen för rättsstaten, är ett resultat av den regim, som ockupationsmakterna hittills representerat. Störst äro svårigheterna i den sovjetryska zonen. Rättsstatens idé i västeuropeisk mening är helt främmande för sovjetrysk rättslära och statspraxis. Även demokratiens begrepp har inom den ryska maktsfären fått ett helt annat innehåll än i den övriga världen. Oenligheten mellan ockupationsregimerna i öster och väster är icke blott besvärlig för de allierade själva, den utövar även ett starkt tryck på det tyska folkets livsvillkor. Avindustrialiseringsåtgärderna, annexionskraven, den redan fullbordade gränsdragningen i öster och framförallt fördrivandet av i runt tal 14 miljoner människor från de östliga områdena omöjliggöra tills vidare varje ordnad återuppbyggnad. De många missgrepp, som hittills begåtts i de av västmakterna ockuperade områdena, synas tyda på att icke heller västmakterna tills vidare äro villiga att uppge den politiska ockupationens system. Även om det är sant, att västmaktockupanterna i fråga om personligt uppträdande torde skilja sig fördelaktigt från både de nazistiska och de sovjetryska ockupationstrupperna, gå ingreppen i det samhällseliga livet mycket djupare än vad som är förenligt med Haagkonventionens bestämmelser och internationell sedvanerätt. De tyska nazisternas åtgärder i de av dem ockuperade länderna, särskilt i Norge, framkallade så mycken berättigad reaktion just därför att de syftade till politisk likriktning av hela folket. Det är i längden ofrånkomligt, att de allierade måste ta det tyska folkets *politiska* existens ad notam.

*

Sedan den totalitära statsapparat, som nationalsocialismen påtvungat tyska folket, fallit sönder, måste den nya staten på nytt byggas upp *nedifrån*.

Början måste göras med återupprättandet av en *verklig* kommunal självförvaltning i landskommuner, städer och distrikt. De historiska förutsättningarna härför äro rätt gynnsamma i Tyskland. Alltsedan den Stein-Hardenbergska eran har Tyskland kunnat glädja sig åt en lagligt fastslagen välutvecklad kommunal

självförvaltning, vars traditionsrötter gå tillbaka långt i medeltiden.

Mera komplicerad gestaltar sig däremot den *juridiska* sidan av den kommunala självförvaltningens återupprättande. Före år 1933 var nämligen de tyska kommunernas rättsliga ställning beroende av delstaternas lagstiftning. Dessa delstater blevo emellertid genom diktaturen berövade sin statskaraktär och sin finansiella och legislativa autonomi. Härav följer nödvändigheten att tillsammans med den kommunala självförvaltningen tillika även återupprätta de tyska delstaternas, »ländernas» regionala autonomi. Medan i kommunerna redan nu provisoriska val i nödfall skulle kunna genomföras, är detta ännu icke möjligt i länderna. Ockupationszonerna skära tvärs igenom de tyska länderna. Skadorna i kommunikationsväsendet liksom den tyska civilbefolkningens fortgående massförflyttningar utgöra vidare allvarliga hinder. Dessutom finns det ännu stora befolkningsgrupper, som icke vistas i sina hemorter: krigsfångarna, de deporterade tvångsarbetarna liksom talrika flyktingar och evakuerade. Så många medborgare kan man emellertid icke utesluta från viktiga politiska avgöranden. Kvar står alltså endast möjligheten att skapa ett interimistiskt regeringsorgan för den s. k. mellaninstansen genom att sammanfatta de genom provisoriska val framkomna stadsmagistraterna och kommunalmyndigheterna landsvis.

Det står vidare klart, att förutsättningarna för ett rättsligt genomförande av tyska kommunalval ej kan fastställas av ockupationsmaktens experter. Ett tyskt *centralt övergångsorgan* med befogenhet att uppställa rättsliga och administrativa riktlinjer för återuppbyggnaden är oundgängligt. Man kunde här förslagsvis tänka sig en rekonstruktion av den tidigare »Staatsgerichtshof» eller också upprättandet av ett råd, bestående av de mest framstående tyska domarna och juris professorerna från Weimartiden. (Så markanta gestalter som juristerna Radbruch och Anschütz äro, efter vad man vet, åter verksamma i Tyskland.) Därutöver låter sig på längre sikt nödvändigheten av en — om även provisorisk — *riksregering* icke avvisas. Det argument, som från allierad sida rests häremot, nämligen att det icke finnes lämpliga personer för de högsta riksämbetena, håller icke streck. Riktigt är dock att alltför stor brådska vid återställandet av en tysk centralregering i västmaktsområdet kan vara till skada. Weimarförfattningen pekar för övrigt i sina bestämmelser om *riksrådet* på en gångbar väg för att under en övergångstid genom ett centralt

riksorgan utöva demokratiska funktioner. Det kommer säkerligen att dröja ännu lång tid innan man i Tyskland på ett formellt och sakligt oantastbart sätt kan genomföra val till en ny riksdag eller till en nationalförsamling. Riksrådet däremot — folkrepresentationens andra instrument i författningen — kan utan större svårigheter konstituera sig på nytt, så snart blott de tyska delstaterna återuppstått. Riksrådet är som bekant en församling av de tyska delstaternas ombud. Även om dessa icke kallats till sina ämbeten genom direkta val, så vilar dock deras verksamhet på förutsättningen att det existerar en lokal självförvaltning. En förbindelse med folkviljan förefinnes alltså. Riksrådet torde under rådande förhållanden vara den *enda* instans, som nu överhuvud taget centralt kan vara verksam i det tyska folkets namn. Här finnes möjligheten att för övergångstiden skapa såväl en provisorisk central lagstiftningsmakt som en tillfällig riksregering, nämligen riksrådspresidiet.

Den villervalla, som Hitler lämnat efter sig på lagstiftningens område, fordrar ett snabbt ingripande. Man kan av praktiska orsaker icke sätta alla den nationalsocialistiska diktaturens lagar ur kraft, utan att ett olidligt rättsligt tomrum skulle uppstå. Stadgar sådana som trafikförordningen, vattenvägsförordningen, den enhetliga regleringen av mått och vikt liksom många sociala förordningar (särskilt de som reglera krigsskador) kan man icke helt sätta ur kraft endast av den orsaken att dessa regleringar kommit till efter 1933. Vad man har att göra är tills vidare blott att genom ändringar anpassa dessa lagar och förordningar till de aktuella förhållandena och framför allt till rättsstatens krav. Detta kan emellertid blott en *tysk* instans göra; de allierade militärmyndigheterna äro föga lämpade för sådana ingrepp.

I detta sammanhang är ännu ett ord att säga om de tyska partierna. Icke partierna utan *författningens* grundläggande institutioner är det primära i rättsstaten. Partierna äro blott verktyg för den politiska folkviljans livsytringar; de få ej bli självändamål. Vid sidan om partierna finns det andra uttrycksmedel för folkviljan: yrkes- och ståndorganisationer samt självförvaltnings-korporationerna. Först måste de institutioner, som konstituera demokratien, finnas tillstädes, innan partierna kunna bli verk samma och fylla den med innehåll. De partier, som nu godkänts av ockupationsmakten, hänga därför på visst sätt i luften. Man kan inte isolera deras existens från återupprättandet av den tyska staten och dess suveränitet. De tyska partierna måste med hän-

syn till program, ledning och medlemsskap hållas strängt åtskilda från den nuvarande ockupationsregimen, annars kommer det i Tyskland snart att finnas blott två verkliga partier: den tyska oavhängighetens illegala parti och ockupationsmaktsanhängarnas av många fragment sammansatta parti, skilt i en åt öster och en åt väster tenderande fraktion. I ett sådant läge vore uppkomsten av en inre motståndfront mot främlingsväldet lika oundvikligt som det t. ex. var i Frankrike under Pétain—Lavals regim.

III.

Lösningen av den tyska frågan kan endast ske i samförstånd med det tyska folket och särskilt med dess demokratiskt inställda delar. Det tomma pratet om medlidandesoffensiv och vansittartismens rabiata recept gå förbi den tyska verkligheten. Ju sämre man behandlar det tyska folket i dess bredare lager, desto mer kommer den nyss krossade nationalsocialismen att finna ny näring. Genomdrivandet av en kolonial- eller protektoratsstatus i Tyskland skulle med visshet ha till följd, att man måste avskrivna varje förhoppning på en fredlig och demokratisk utveckling i Europa. Detta skulle vara det största nederlag, demokratien någonsin lidit, ja rent av dess självavskaffande i säkerhetspsykosens tecken. Den extrema diktatur, som skulle vara erforderlig för att i längden uppehålla främlingsväldet, skulle även ha i följe högst ovälkomna återverkningar på segrarstaternas yttre och inre politik. Som det förgångna visat, är det på intet sätt likgiltigt, vilken regim ett 70-miljonersfolk i Europas mitt är underkastat. Den västerländska rättsordningen låter sig icke indelas i gynnade och missgynnade zoner. Den senaste tidens exempel visa tydligt, att återupprättandet av rättsstaten i Tyskland är en sameuropeisk nödvändighet. Utsikterna för att även i den tyska frågan *rättsståndpunkten* skall kunna triumfera gentemot anhängarna av en obegränsade maktutövning, äro på intet sätt obefintliga, enligt vad talrika yttranden särskilt från västmaktshåll utvisa. Vad nu alltsammans hänger på är att man handlar snabbt och genomgripande med hänsyn till den förestående katastrofvintern.

Den s. k. antifascismens negativa paroll må ha haft sitt berättigande under kriget; idag har den blivit meningslös. Begreppet står kvar som ett uttryck för det oklara samröret mellan dem, som ständigt blott äro ense i vad de *inte* vilja. Framtiden kräver i stället uppbyggande och positiva målsättningar.